

SVEĆENIČKA SKRB ZA BOLESNE I NEMOCNE

Katolička pastoralka upućuje mlade bogoslove i svećenike, osobito župnike, kako će vršiti na koristan način svoju svećeničku službu među vjernicima. Koliko je istaknuta služba u katekizaciji djece i mladih, toliko nije zanemarena ni služba u providenju bolesnih i starih.

1. Glas Crkve i Evandjelja

Iz palače Svetog zbora za bogoštovlje 7. prosinca 1972. tajnik te visoke crkvene ustanove A. Bugnini izdao je Odredbu s kojom stupa na snagu novi Red bolesničkog pomazanja i skrbi za bolesne što ga je pripravio Sveti zbor za bogoštovlje. Prvosvećenik Pavao VI. apostolskom konstitucijom **Sveto bolesničko pomazanje**, od 30. studenog 1972., odredio je novi sakramentalni obrazac. Naša Biskupska konferenca na zasjedanju u Zagrebu dne 11. svibnja 1973. odobrila je Rimski obrednik obnovljen prema odluci Svetog ekumenskog sabora II. vatikanskog, a proglašen vlašću pape Pavla VI. Taj nosi naslov »**Red bolesničkog pomazanja i skrbi za bolesnike.**« Izdala ga je Kršćanska sadašnjost u Zagrebu 1973.

U gornjem naslovu istaknuta je **skrb za bolesnike**. Znači, nije dosta podijeliti sakrament Bolesničkog pomazanja već se treba starati i brinuti za bolesnika.

»Boli i bolesti ljudske uvijek su se brojile među najveće teškoće koje mogu pritisnuti ljudsku svijest. Oni koji ispovijedaju kršćansku vjeru osjećaju ih, istina, i doživljuju kao i drugi, ali im svijetlo vjere pomaže da dublje proniknu misterij boli i hrabrije podnesu same bolove. Jer im Kristove riječi ne kazuju samo što bolest znači za njihov spas i za spas svijeta već su također svijesni da ih u bolesti ljubi sam Krist koji je za svog života mnogo puta pohađao i ozdravljao bolesne.« (Rimski obrednik, str. 11, t. 4).

»Ne dolikuje da se samo bolesnik bori protiv bolesti već moraju i liječnici i svi koji su se bilo kako posvetili bolesničkoj njezi učiniti, nastojati i pokušati sve što po ljudskom sudu može koristiti duhovnom i tjelesnom podizanju bolesnih; postupe li tako, ispunit će Kristovu riječ kojom nalaže pohađati bolesne; kao da kaže da je posjetiteljima na brizi sav bolestan čovjek i čovjeka treba pripomoći i tjelesno i okrijepiti duhovnom utjehom.« (Rimski obrednik, str. 11, t. 4).

»Svi vjernici, dijeleći brigu i ljubav Krista i Crkve za bolesne prema svojim prilikama, savjesno će se brinuti za bolesnike, pohađajući ih, tješeci ih u Gospodinu i pritječući im bratski u pomoć u potrebama.

Posebno neka im župnici i ostali kojima je povjerena briga za bolesnike, govore riječi vjere da ih pouče o smislu ljudske bolesti u otajstvu spasenja. Osim toga neka ih potaknu da se rasvijetljeni vjerom

sjedine s trpećim Kristom, kako bi na poslijetku mogli svoju bolest posvećivati molitvom i naučiti iz same molitve crpsti hrabrost za podnošenje bolova.« (Rimski obrednik, str. 21, t. 42, 43).

Kad čitamo sv. Evanđelje, često nailazimo na krasne primjere Kristove skrbi za bolesne i nemoćne. Kao dokaz za njegovo božanstvo donosimo čudesa koja je u takvim prigodama činio. U tome su ga vjerno slijedili apostoli. Djela apostolska donose nam čudesa koja je sv. Petar činio ozdravljajući bolesnike. Iz tekstova te knjige razabiremo da su jedno od jačih poticala da se primi Kristova nauka bila u početku čuderna ozdravljenja. I sv. Jakov nam u svojoj poslanici izričito naređuje: »Boluje li tko među vama? Neka dozove starešine Crkve! Oni neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i, ako je u grijesima, oprostit će mu se« (Jak 5, 14—15).

Dužnost staranja oko bolesnih obvezuje svakog kršćanina. U obrascima koje dijete na vjeronauku mora dobro zapamtiti nalazi se »Sedam djela milosrđa tjelesnih«. Tu je izričito naređeno kršćaninu pohađanje bolesnika i nemoćnih. Posebno ta kršćanska dužnost obvezuje svećenika, navlastito župnika, jer to spada u bit njegove službe.

2. Starost — gotova bolest

U novom Rimskom obredniku također je istaknuta skrb za bolesnike. U tom pojmu moramo razlikovati tri vrste ljudi. Prvi su teški bolesnici koji su prikovani uz krevet. Tko površno shvati »skrb za bolesnike« imat će na umu samo tu vrst ljudi. Međutim, ima dosta osoba koje se kreću oko kuće i izvan nje, a ipak su bolesnici. To bi bila druga vrst bolesnih ljudi. Bolest polako i podmuklo podgriza njihov organizam. Možda su bliži smrti nego oni prikovani uz krevet. Narav bolesti je takva da se skoro do posljednjih časova nosi na nogama, ili im kućne i društvene prilike ne dopuštaju da leže. Napokon ima ih dosta koji ne boluju od posebne bolesti, ali visoke godine učiniše ih same po svojoj naravi teškim bolesnicima. To bi bila treća vrst ljudi koji se mogu nazivati bolesnicima.

Bolesnik u pravom smislu riječi pati, trpi i traži tuđu pomoć za olakšanje boli i da može na ljudski način proživljavati svoje dane. Starac također pati. Rijetko tko u visokim godinama može proći da ne osjeća na sebi bilo kakvu bolest. Lijepo veli naš narod: »Do pedesete pitaš što te boli, a od pedesete što te ne boli.« Lijepa je i ona druga narodna: starost — gotova bolest! Baš radi toga uvijek se učilo mlađe: poštivaj starijeg, pomogni mu pri radu, pusti mu mjesto na putovanju...!

Teške bolesnike, prikovane uz krevet, ljudi redovito opskrbljuju. Moraju, jer će drukčije crknuti. Uvijek se netko nađe za njihovu podvorbu, a u skrajnjim slučajevima smještaju se po bolnicama. I kronič-

nim teškim bolesnicima, koji se s mukom kreću, pomaže se s lijekovima, s bolnicama i slično. Međutim starce i starice danas malo tko razumije. U dosta slučajeva prepušteni su samima sebi. Pogotovo, ako ih izdaju noge, za njih je život svršio. U rastrkanim selima i velikim gradskim naseljima ne mogu doprijeti do crkve. Ostavljeni i prepušteni svojim mislima, kubure svoje teške dane. Pogotovo povećavaju muku prigovori njihovih najbližih: »Pa, što ti fali? Nisi gladan, nisi žedan i što bi htio?!«

Naša zabitna brdska sela opustješe. Ode mlađarija trbuhom za kruhom i za lakšim životom. Na djedovskim ognjištima ostadoše samo starci i starice. S teškom mukom vuku se oko seoskih kuća teško uzdišući. Primorani su da sami sebi priskrbe i uredе što je nužno za život. Naglas misle i razgovaraju sami sa sobom. Čini im se tako lakše. Čovjek je društveno biće i željan je razgovora. Dok mogu po malo do crkve nedjeljom i blagdanom, znaju i osjećaju da su još živi. Čim ih noge izdaju, predaju se sudbini i čekaju smrt koja se sporo približava. Njihove se muke produbljuju u nedogled. Teški bolesnici svijesni su svojeg skorog svršetka. Naša starčad očekuje smrt, ali im se čini da nikada neće doći. Dani im sporo teku. Kad čeljade nešto radi, čita ili nečim se zabavi časom skratí vrijeme. Ali, kad vid izda pa nemožeš ni slova pročitati, ili te kiše i nevrijeme utjeraju u kuću pa nemožeš prpati oko kuće, čeljade umire od dosade a umrijeti ne može.

Nije ništa bolje ni ostarjelim u gradskim četvrtima. Možda im je još teže. Starčad po selima živi na čistom zraku, ima širi horizont. Osjeća se na slobodi. Oni u gradovima proživljavaju tamnicu na koju ih osudi život, a ne njihova zlodjela. Djeca su im po čitav dan van kuće. Na brzu ruku nešto se u kući pojede, i jedino se noći prospavaju u svojem stanu. Takav način života traži od njih novo vrijeme. Sve je u žurbi, u trci, u nervozi. Majka ili otac nemaju vremena da bar na čas sa starcima progovore. Izmijene po koju riječ. Treba im. Poludjet će. Nikoga u zgradi ne poznaju. Sve je to hladno jedno prema drugom. Nitko za nikoga ne mari. Tu su liftovi. Ide se po gradu autobusima. Treba ići do stanice. Pregazit će ih ta strka automobila. Daleko crkva, još dalje po koji znak ili prijatelj... Ima ih koji još osjećaju za svoje roditelje. Dovedi su ih u takve stanove i prilike. Međutim oni se ne mogu tu obiknuti. Želja za životom vuče ih natrag u pusto selo. Tamo će im biti lakše. Vidjet će vrapca pred kućom, čut će ćuka po noći. Činit će im društvo. Bit će im lakše.

Savjesnija djeca svijesna su tegobe svojih roditelja. Pomoći im ne mogu. Njihova služba i karijera ne dozvoljavaju im da se vraćaju na selo. Njihovim je roditeljima život nesnosan u gradu. Nemaju dovoljno vremena da ih češće posjećuju. To sve bude na brzinu. I oni se grizu. I žao im je. Ali što se tu može?! Vrijeme donijelo svoje. Koji su imućniji, a malo je takvih, postaraju se i smještaju ih u staračke domove. Tu će imati barem sve ono što je potrebno starcu ili starici. Najglavnije imat će s kime progovoriti.

Žena starica opet se nekako snađe. Mučit će se i nešto će sama sebi priskrbiti. Okrpat će se, sebi će skuhati. Lakše će joj vrijeme proći. Naći će kakvu priju. Pa taman to bilo malo i podalje. Po malo, sa štapom dokasat će. Ali teško starcu koji ostane bez žene. Nije se naučio kućnim poslovima, nema ga tko oprati. Odvuče se negdje u komšiluk. Redovito, oslonjen o svoj štap, šuti. Misli su mu daleko. One su tužne i žalosne. Ubije ga tuga, grize melankolija. Žalosno ga je vidjeti kako se lijeno kreće seoskim puteljcima. Zastaje nad plotovima i gleda preko njiva kao da želi nešto vidjeti. Tako krije svoje suze, i ne želi da mu ih drugi vide.

Nije uvijek bilo tako. Do nedavna su naše seoske kuće bile pune čeljadi. Bilo je tu mladih, djece, starijih i starih. Živjeli su jedni s drugima i jedni od drugih. Bilo je gladi i patnje, ali je bilo i života. Jedni druge su pomagali. Nije bilo dosade života koja danas najviše ubija našu starčad.

3. Župnik u službi bolesnih i nemoćnih

Jednom se potužio stariji čovjek, dobar kršćanin, susjednom svećeniku: »Velečasni, naš župnik uvijek je s djecom. Neka! Ja nemam ništa protiv toga. To je lijepo i pohvalno. Ali, on mora imati na pameti da ima još netko u župi potreban njegove osobe. To su bolesnici, to smo mi starci. Bio je običaj prije da se prije mise nedjeljom sastanu ljudi sa svojim župnikom u malom razgovoru. Preko tjedna se ionako ne vidimo. Naš današnji župnik prije mise bježi od nas. Ode na stranu, uhvati se djece i s njima se igra. Kao da mu nije dosta njihovo društvo preko čitavog tjedna!«

Čovjek je imao pravo. Ima župnika koji zamisle svoj poziv jednostrano. Uhvate se jednog posla, njemu se posve predaju a o drugim stvarima i poslovima ne misle. Netko se posveti vjeronauku, netko materijalnom radu, a o bolesnim i nemoćnim u župi malo se vodi računa.

Pričao župnik svojem kolegi kako mu u župskom radu mnogo vremena uzimaju bolesni i nemoćni. On mu se čudio. Njegov mu se rad činio beskorisnim. Nazvao ga je »mrtvozorcem«. Ima dosta svećenika, osobito mlađih, koji veliku pozornost svraćaju na vjeronauk i na mlade. Barem o tome često govore. Međutim, malo im je na ustima briga i skrb za bolesne i stare. Prvo je pohvalno, ali i drugo je vrlo važno i preporučljivo.

Jedan župnik se nalazi u malo vjerski čudnoj sredini. Uza sve njegovo nastojanje djeca mu malo idu na vjeronauk. Roditelji im iz svojih posebnih razloga ne dozvoljavaju. Ljude viđa vrlo malo u crkvi. Nezgodno mu je nepozvanu obilaziti sela i zaseoke. Pošto je u svojoj dugogodišnjoj župskoj praksi na drugim mjestima posvećivao veliku pažnju starijima i bolesnim, to je pokušao i u toj novoj liberalnoj župi. Stari i nemoć-

ni rado su ga primali. Ukućani nisu branili svećeniku dolazak u takve svrhe. To mu je jedini put da upozna svijet i dođe u dodir sa svojim župljanima. Pošto je u njegovoj župi mnogo nemoćnih koji ne mogu od kuće, ima prigodu da zađe u svaki zaselak. To mu je jedini način da se približi sredini u kojoj se nalazi. Prema tome, obilazak bolesnih i nemoćnih je od najboljih načina kako će se župnik približiti nemarnim i hladnim ljudima prema kršćanstvu.

Današnji naraštaj bježi od žrtve. Slabo pohađa misu, i sve rijeđe se dolazi na sv. sakramente. Revna župnika zbunjuje ta indolentnost. Međutim, kad se zađe među naše starce i starice, kad se pristupi krevetima bolesnika, svećenik se sam duhovno osvježi. Često puta se i sam zastidi. Tu je žrtva, tu je strpljivost, tu je samoprijegor a sve je skopčano sa živom vjerom u Boga. Župnik koji se savjesno bavi katekizacijom djece i mladih, a češće obilazi nemoćne i bolesne, dobiva pravi pogled na duhovno stanje u svojoj župi.

Župnik danas ne smije prepustiti bolesnike duhovnoj skrbi ukućana i susjeda. Suvremeni čovjek živi u strci i nervozi. Zaboravlja na duhovne potrebe bolesnih i nemoćnih. On nije protiv Boga, ali ne prakticira vjeru. Dva puta godišnje zavini u crkvu. On se i ne sjeti da treba umirućem zvati svećenika. Susjedi se ustručavaju upozoriti. To se osobito događa u gradovima. Na selima se zadovolje s uskrsnom ispovijeđu, pa zaborave da treba umirućem podijeliti Popudbinu. Mnogi tako umiru bez sv. sakramenta.

Savjestan župnik je opremao bolesne i nemoćne po župi o Uskrsu i Božiću. Za Uskrs ispočetka nije imao problema. Ispovijedio bi žene i muškarce. Za Božić muškarci bi se otimali. Svojom upornošću uspio je pridobiti i njih. Tijekom vremena uvidio je da je i to malo. Velik je razmak između Uskrsa i Božića. Zaveo je i treću ispovijed, o Velikoj Gospi. I tu je imao muku ispočetka s muškim svijetom. Malo po malo i oni su nadošli. Sada je zadovoljan jer zna da su na taj način svi stani i bolesni okrijepljeni svetim tajnama svako četiri mjeseca.

Ne smije se prepustiti briga bolesnih i nemoćnih samim ukućanima. Gdje su župe velike i rastrkane, a opet gdje je oslabio Božji duh, ukućani malo za to mare. Župnik će sam, kad blagosliva kuće, pronaći sve takve bijednike. S njima će se dogovoriti za uskrsnu ispovijed. Ubilježiti će ih u knjigu bolesnika. O Uskrsu, Božiću i Velikoj Gospi u crkvi će najaviti dan i vrijeme kad je u kojem zaselku. Običi će sam sve s kojima je ugovorio posjet. Na taj način stvorit će običaj koji prelazi u dužnost. Bit će zadovoljan i sam svećenik, zadovoljni starci i bolesnici a zadovoljni i ukućani. Jedan svećenik npr. tako radi, i čitav tjedan okupiran je tim poslom. Danas to nije teško jer skoro svi svećenici na velikim i rastrkanim župama imaju automobile.

Silna je korist od ovakvih svećenikovih posjeta. Osim što opremljeni dobivaju duhovnu korist, i njihovi najbliži uživaju u sreći svojih starijih. Posjet svećenikov bolesnu i staru je događaj. Osjeti da ima barem netko

tko misli na nj, tko se je zamučio i učinio toliki put da ga posjeti. Svoj rijetki doživljaj pripovijeda sinu i kćeri kad im dođu u posjete kao nešto veliko. I oni se tada raduju sreći svojih roditelja. Obnavljaju uspomene na sretne sakramentalne dane. To im je snažna opomena da se Bogu vrate ako su napustili prakticiranje vjere.

Ima župa gdje su svećenici zaveli opremanje bolesnih i nemoćnih tri puta godišnje. To se uhodalo. Na to ukućani računaju. Tome se bolesni i nemoćni raduju. To je poseban događaj za župu.

Ima župnika koji se tuže da nemaju posla na župi. Ako drže redovito preko godine vjeronauk, i ako tri puta godišnje obiđu po svim zaselcima bolesne i nemoćne, a k tome dođe po koji posebni bolesnik, sprovod, krštenje, vjenčanje i slično, onda ima posla preko čitave godine.

U današnje vrijeme koliko je važno držati vjeronaučnu obuku djeci, skoro je jednako važno držati na oku bolesne i nemoćne u župi, redovito ih posjećivati i knijepiti svetim tajnama. Upravo danas, kad su oni prepušteni silom prilika sami sebi, svećenikova skrb za njih nadopunja ono ljudsko koje je dužan učiniti čovjek prema čovjeku. Ne može se nazvati župnikom svećenik koji vodi sprovod, a ne poznaje, ili vrlo malo poznaje onog kojeg prati na pokopanje. Upravo su radi toga šturi nagovori koje drži tom prigodom. U tome je razlika da svećenik u sprovodu ne suosjeća s onima koji tuguju za pokojnikom.

Providnost se Božja postarala da je župnicima pružila krasno prevozno sredstvo u duhovnoj pastvi. Da mu je župa ne znam kako velika, sa svojim automobilom može na vrijeme opremiti svoje poslove. Obilazak bolesnih i nemoćnih s automobilom čini mu ugodnost. Koliko je to korisno za dotične, toliko je samom svećeniku ugodna šetnja po župi. Dao dragi Bog da se župnički automobili upotrebljavaju u takve svrhe!

Fra Vjeko Vrčić